

# Joanna Kamińska

---

## Sprawozdanie z działalności Koła Naukowego Studentów Filozofii Przyrody ATK w roku akademickim 1984/85

---

*Studia Philosophiae Christianae* 22/1, 217-220

---

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

## SPRAWOZDANIA

JOANNA KAMIŃSKA

### SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOŁA NAUKOWEGO STUDENTÓW FILOZOFII PRZYRODY ATK W ROKU AKADEMICKIM 1984/85

Tegoroczna działalność Koła zainaugurowana została w dniu 10. 10. 1984 r. spotkaniem sprawozdawczo-wyborczym. W obecności opiekuna Koła ks. prof. Sz. W. Ślagi ustępujący zarząd przedstawił sprawozdanie z ubiegłorocznej działalności. Następnie dokonano wyboru nowego zarządu Koła. Prezesem został J. Wysocki, zastępcą prezesa ks. Z. Łepko i sekretarzem J. Kamińska. Dyskutowano także nad sprawami organizacyjnymi i funkcją Koła w procesie aktywizacji studentów na polu nauki.

W drugiej części spotkania student IV roku Michał Wydro przedstawił przeźrocza ukazujące pierwsze uzyskane przez człowieka zdjęcia dwóch największych planet Układu Słonecznego — Jowisza i Saturna oraz ich satelitów. Bardzo dobrej jakości fotografie ujawniają szereg nieznanych dotąd szczegółów powierzchni i atmosfer tych ciał niebieskich. W komentarzu do przeźroczy prelegent stwierdził, że nowe informacje otrzymane dzięki próbnikom międzyplanetarnym Voyager I i Voyager II pozwolą badaczom uzupełnić dane mogące pełniej wyjaśnić zagadnienie warunków planetarnych koniecznych dla ewentualnego wyłonienia się form żywych.

Na kolejnym spotkaniu Koła w dniu 11. 12. 84 r. mgr Andrzej Gwiazda wygłosił referat pt. *Biofizyczne aspekty koncepcji Teilharda de Chardin*. W ramach wprowadzenia do tematu prelegent scharakteryzował główne założenia koncepcji Teilharda. Stwierdził także, iż dzieło Teilharda de Chardin inspirowało do dalszych poszukiwań dla uzasadnienia słusznych, choć nie zawsze precyzyjnych, intuicji autora. Uzasadnienie takie miałyby polegać na uzgodnieniu tez Teilharda de Chardin ze stanem współczesnej nauki, głównie z wynikami medycyny, biochemii, biofizyki, czy cybernetyki. Próby takie czynił m.in. prof. Bogdański, który możliwość pełnego zrealizowania ostatniego etapu ewolucji — powstanie noosfery upatruje w niekonwencjonalnych drogach porozumienia: telepatii i hipnozie, intuicji stanów emocjonalnych człowieka, emisji i odbiorze fal ultrafioletowych oraz percepcji fal promieniowania bioelektrycznego. Możliwości tego typu porozumienia między ludźmi potwierdzane są przez współczesną biofizykę i fizjologię. Dyskusja po referacie dotyczyła miejsca człowieka jako autonomicznej jednostki w społeczeństwie stworzonym przez noosferę. Wyrażono wątpliwość, czy proces socjalizacji nie przekreśli indywidualizacji człowieka

i stworzy rzeczywistą możliwość pełnego rozwoju. Wątpliwości te wyniknęły w związku z konfrontacją wizji Teilharda de Chardin z filozofią marksistowską.

Na spotkaniu w dniu 26. 02. 85 r. dr Marian Wnuk z Zakładu Biologii Teoretycznej KUL wygłosił referat pt. *Geneza i ewolucja układów porfiryńowych*. Prelekcja miała na celu przedstawienie problematyki dotyczącej genezy i ewolucji układów porfiryńowych. Problematyka ta w ramach badań nad abiogenezą i wczesnymi etapami ewolucji molekularnej życia ma istotne znaczenie dla wyjaśnienia pochodzenia procesów bioenergetycznych, zwłaszcza tych, które leżą u podstaw fotosyntezy i oddychania. Kierując się zasadami aktualizmu i uniiformitaryzmu, wykorzystuje się w tego typu badaniach tzw. metodę ewolucyjną, dokonując reinterpretacji danych czerpanych z wielu dyscyplin szczegółowych (np. mikrobiologii, geochemii, paleobiochemii, egzobiologii) i układając je w nadrzędną całość problemową.

Prelegent przedstawił zarys próby rekonstrukcji genezy i ewolucji układów porfiryńowych. Poruszono w tym kontekście problemy: a) abiogennej genezy porfiryń (badania eksperymentalne), b) kolejności pojawienia się różnych układów porfiryńowych w ewolucji molekularnej życia, c) ewolucji układów porfiryńowych, d) możliwego występowania kompleksów porfiryńowych innych, aniżeli obecnie znane w biostrukturach.

Prelegent podkreślił, że najbardziej prawdopodobnym sposobem abiosyntezy porfiryń, urzeczywistnianym w ewolucji chemicznej, mogło być ich tworzenie się na glinokrzemianach. Zaproponowano możliwość wykorzystania nowego czynnika energetycznego nie uwzględnianego w dotychczasowych badaniach, mianowicie prądu elektrycznego modelującego prądą telluryczne w glinokrzemianach środowiska pierwotnego.

Nawiązując do teorii silicydów i koncepcji bioplazmy, autor referatu sugerował, że w plazmie elektronowej glinokrzemianków mogły w ten sposób powstać kompleksy porfiryńowe z krzemem i glinem, które mogły następnie brać udział w ewolucji biochemicznej. Zadnego ze znanych obecnie hemów i chlorofili nie udało się zsyntetyzować w domniemanych warunkach abiotycznych i najprawdopodobniej powstały one biogenie na dość zaawansowanych etapach ewolucji molekularnej życia, aczkolwiek najstarsze biogenne porfiryńy pochodzą aż sprzed ok. 3,8 mld lat.

Z uwagi na brak odpowiednich danych rekonstrukcja ewolucji związków porfiryńowych jest niestety fragmentaryczna. Prawdopodobnie ewolucja ta zapoczątkowana została przez krzemoporfiryńy na etapie hipotetycznych krzemowo-węglowych form protożycia i przebiegała od postaci bardziej zredukowanych do mniej zredukowanych, od mniejszych zdolności donorowo-akceptorowych do większych, a także w kierunku wykorzystania właściwości nadprzewodzących. Korynoidy i syrohem najprawdopodobniej poprzedzały w ewolucji inne hemy i wszystkie chlorofile.

W ramach dyskusji po prelekcji poruszono problemy: 1) ewolucji geochemicznej porfiryń, 2) występowania porfiryń w kosmosie, w związku z możliwym istnieniem życia pozaziemskiego, 3) możliwego występowania w organizmach innych kompleksów porfiryńowych, niż z jonami Fe, Mg, Zn, Co, Ni, Mn, Cu, np. kompleksów z lantanowcami oraz 4) aspekty bioelektroniczne funkcjonowania układów porfiryńowych w biostrukturach w związku z bioelektronicznym modelem abiogenezy.

Dnia 3. 04 85 r. z inicjatywy Koła w pierwszą rocznicę śmierci prof. Bolesława Gaweckiego odbyło się uroczyste seminarium naukowe w Katedrze Filozofii Przyrody, na którym ks. dr Józef M. Dołęga zaprezentował syntetyczne ujęcie dorobku naukowego prof. Gaweckiego.

Prelegent stwierdził, że dorobek naukowy i filozoficzny prof. Gaweckiego wszedł na stałe do skarbnicy polskiej myśli naukowej i filozoficznej. Szczegółowe analizy z zakresu filozofii przyrodoznawstwa stanowią trwały wkład w rozwój myśli naukowej. Natomiast przedstawiony przezeń system filozoficzny, którego niektóre tezy mogą budzić wątpliwości i dyskusje (podobnie zresztą jak twierdzenia każdego systemu filozoficznego) jest w polskiej myśli filozoficznej oryginalnym ujęciem problematyki teoriopoznawczej, ontologicznej i aksjologicznej. Oryginalność systemu filozoficznego polega m.in. na ujęciu całości problematyki filozoficznej z jednolitego punktu widzenia. W takim rozumieniu stworzony przez Gaweckiego system filozoficzny jest oryginalnym ujęciem doniosłych zagadnień filozoficznych i przedstawieniem ich w harmonijnej całości.

Specyficzne właściwości systemu filozoficznego, osobliwy sposób ujmowania problematyki filozofii narodowej oraz rzetelność i ścisłość w pracy naukowej — to cechy, które zauważa czytelnik już na wstępie lektury prac Profesora odnoszących się zarówno do problemów ogólnych, jak i szczegółowych.

Prelegent ograniczył się do podania głównych kierunków badań Profesora, a mianowicie: z zakresu teorii nauki, filozofii przyrodoznawstwa oraz ściśle rozumianej filozofii, w której wyróżniamy teorię poznania, teorię bytu, teorię wartości i filozofię narodową.

Na zakończenie prelegent przytoczył wypowiedź prof. Gaweckiego z posiedzenia Rady Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej ATK odbytego z okazji 85 rocznicy jego urodzin. Wypowiedź ta w sposób szczególny charakteryzuje osobowość Profesora: „Według mego przekonania, w każdym kierunku filozoficznym zawiera się przynajmniej ziarno prawdy i dlatego wszelką jednostronność, wszelką wyłączość w pojmowaniu „miłośnictwa mądrości” uważam za szkodliwą, zubaża bowiem duchowy dorobek narodu i całej ludzkości. Stojąc twardo przy tym, co uznaliśmy za prawdziwe, a przynajmniej za prawdopodobne, szanuję odmienne przekonania cudze, jeśli ich celem było szczerze umiłowanie rzetelnej wiedzy i wytrwałe do niej dążenie. Filozof powinien mówić i pisać to, co myśli, nie ulegając zewnętrznym wpływom i naciskom; powinien też wyrażać swe myśli jasno, jednoznacznie, aby nie wywoływać nieporozumień. Mylić może się każdy — to rzecz ludzka, ale kłamać nie wolno nikomu — cóż dopiero miłośnikowi prawdy i mądrości. Niestety, jakże rzadko zdarza się człowiek zasługujący w pełni na miano *Homo sapiens*”.

Koncząca spotkanie dyskusja dotyczyła genezy panpsychosomatyizmu w koncepcji prof. Gaweckiego oraz możliwości zakwalifikowania tej koncepcji do nurtu filozofii przyrody.

W dniach 25—27. 04. 85 r. członkowie Koła uczestniczyli w IV Wiosennej Sesji Przyrodników *W obronie Nienarodzonych*, która odbyła się na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Temat sesji był zaprezentowany i dyskutowany m.in. w aspektach: biologicznym, psychologicznym, medycznym i prawnym.

Na ostatnim w tym roku akademickim spotkaniu Koła, które odbyło się 10. 05 85 r. gościliśmy doc. W. F e n r y c h a z Akademii Medycznej

w Poznaniu. Tematem spotkania były *Najnowsze przyrodnicze badania nad Całunem Turyńskim*. Prelegent przedstawił historię Całunu oraz historię badań nad Całunem, zwrócił też uwagę na duże zainteresowanie polskich badaczy tym problemem. Wśród naukowców bezpośrednio badających płótno panuje powszechne przekonanie o jego autentyczności. Przekonanie to inspiruje i nadaje sens prowadzeniu szczegółowych analiz oraz gwarantuje prawdziwość wyciąganych wniosków. Badania te pozwalają odtworzyć i zweryfikować przekaz męki i śmierci Chrystusa oraz ujawniają pewne szczegóły anatomii i fizjonomii Chrystusa. Prelekcja była ilustrowana interesującymi przeżyciami.

TOMASZ OLSZEWSKI

### SPRAWOZDANIE Z OTWARTYCH POSIEDZEŃ KATEDRY LOGIKI ATK

W omawianym okresie odbyło się pięć posiedzeń. Na pierwszym z nich, dnia 10 maja 1984 r., gościł prof. dr Horst Wessel z Uniwersytetu Humboldta w Berlinie. Wygłosił on odczyt nt. *Ein paradoxienfreies System der aussagenlogischen Folgebeziehung*. Referat dotyczył prób przewyżczenia w zdaniowych rachunkach logicznych tzw. paradoksów implikacji materialnej. Prof. H. Wessel zreferował na początku dzieje zagadnienia wskazując na rozwiązania dokonane w rachunkach: ścisłej implikacji Lewisa, mocnej implikacji W. Ackermana, w systemie E (entailment) A. R. Andersona i N. D. Belnapa oraz w systemie implikacji analitycznej W. T. Parry. Następnie zaprezentował własne osiągnięcia w zakresie badań nad możliwością eliminowania wspomnianych paradoksów w systemach logicznego stosunku wynikania. Chodzi o dwa takie systemy, z których pierwszy, system tzw. mocnego stosunku wynikania, został przytoczony po raz pierwszy przez A. Zinowiewa i H. Wessela w książce *Logische Sprachregeln*, Berlin 1975. Wspomniany system eliminuje wprawdzie szereg znanych twierdzeń paradoksalnych, ale pozostawia inne. W nowym systemie, przedstawionym ostatnio w książce: H. Wessel, *Logik*, Berlin 1984, a więc w systemie tzw. ścisłego wynikania logicznego, H. Wessel eliminuje, jak sam twierdzi, wszystkie znane paradoksalne twierdzenia rachunku zdań. Rezultat ten ma być zagwarantowany przez nałożenie pewnych warunków zawężających dotychczasowy zakres pojęcia stosunku wynikania. Prof. H. Wessel uznaje mianowicie formułę „z A wynika logicznie B” jako niezawodną regułę ścisłego wynikania logicznego jedynie wówczas, gdy spełnia ona trzy następujące warunki:

- (1)  $A \rightarrow B$  jest tautologią klasycznego rachunku zdań,
- (2) B zawiera tylko takie zmienne zdaniowe, które występują również w A,
- (3) A nie jest kontradycją, zaś B — tautologią.

Ostatni warunek stanowi zaprzeczenie obu klasycznych zasad: „Ze sprzeczności wynika logicznie cokolwiek” i „Tautologia wynika logicznie z czegokolwiek”.

Dyskusja nad przedstawioną propozycją prof. H. Wessela skupiła się z jednej strony na rozróżnieniach terminologicznych, z drugiej zaś — na porównaniu jego tezy z osiągnięciami w tym zakresie prezentowany-